

ŻYTO W POLSCE

Vilchynska L., dr. inż. kandydat nauk rolniczych

e-mail: vilchynska.l.a@gmail.com

Higher educational institution «Podillia State University»

Puczel J., dr. inż.

e-mail: jolanta.puczel@wp.pl

Netrebska-Krasucka Y., mgr. inż.

e-mail: mrs.netrebskaya@gmail.com

Wyższa Szkoła Agrobiznesy w Łomży

Polska zaliczana jest do grona największych producentów zbóż w Unii Europejskiej. Zajmuje trzecie miejsce (po Francji i Niemczech) wśród krajów członkowskich pod względem uzyskiwanych zbiorów. Struktura gatunkowa zbóż jest determinowana warunkami klimatycznymi i glebowymi. W ostatnich latach zmniejszył się natomiast udział mieszanek zbożowych oraz zryta. Na ziemiach polskich przeważa uprawa zbóż ozimych, których plony są znacznie wyższe niż zryta jarych.

Na podstawie prowadzonych szacunków, ocenia się, że powierzchnia uprawy zbóż ogółem w 2021 r. wyniosła około 7.5 mln ha, z tego: pszenicy około 2,4, zryta – 0,8, pszenżyta – 1,3 mln ha. W województwie Podlaskim doświadczenia ze zbożami (ozime i jare) przeprowadzono w 3 lokalizacjach: SDOO Krzyżewo, ZDOO Marianowo i PODR Szepietowo.

60% gruntów w Polsce gleby bardzo i lekkie: charakteryzują się niską produktywnością i ograniczoną możliwością wyboru roślin, które możemy na nich uprawiać z zyskiem. Godną polecenia jest uprawa na tych glebach zryta hybrydowego osiagającego w tych warunkach plon sięgający 5-7t/ga. W porównaniu do pszenicy i pszenżyta, zryta hybrydowe odznacza się wyższym i stabilniejszym plonem. Zryta charakteryzują się niskim współczynnikiem transpiracji, wynoszącego 350 l wody na kg suchej masy (s.m.). Naukowcy udowodnili, że pszenica w porównaniu do zryta potrzebuje na wytworzenie tej samej ilości s.m. więcej wody o 30-40%.

Powierzchnie obsiane zryta w Polsce są ok. 1 mln ha. 50% tej powierzchni obsiewana jest odmianami mieszańcowymi.

W Polsce jest wyodrębnionych 5 agrotechnicznych terminów siewu zryta ozimego. Najszybciej powinno być zasiane w gospodarstwach zlokalizowanych na terenie północno-wschodniej i na Pogórzu – od 5 do 15 września. Najpóźniej od 20 września do 5 października w gospodarstwach Pomorza Zachodniego. Badania Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach pokazują, że terminy można przyspieszyć o 3-5 dni w przypadku zryta hybrydowego [1].

Materiał siewny sprzedawany jest w jednostkach siewnych (j.s). Jednostka zawiera milion kielkujących nasion. Gęstość siewu w zależności od warunków glebowych i terminu siewu to 160 do 220 szt. nasion/m².

W 2021 r. do Krajowego Rejestru odmian wpisano 16 odmian, do Lista Odmian Zalecanych 9.

Nazwa odmiany w doświadczeniach: Dankowskie Hadron (2016 r.),

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В РОСЛИННИЦТВІ

У ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ (25 травня 2022 р.)

Dankowskie Turkus (2021 r.), Dankowskie Granat (2015) od HR Danko sp. z.o.o Choryn, 27, 64-000 Kosian i inne KWS Berado F₁ (2019 r.), KWS Jethro F₁ (2019 r.), Piano F₁ (2018 r.) od KWS Lochow Pl. sp.z o.o. Kondratowice, 57-150 Prusy, ul. Straszewska 70.

Kompleks glebowy żytni bardzo dobry, klasa bonitacyjna gleby III b, IV a, pH gleby 6,3-6,5, przedplon groch siewny [2].

Żyto ma niska normę wysiewu, charakteryzuje je bardzo duży współczynnik krzewienia. Wysiewając 200 ziaren/m² i zakładając krzewienie produkcyjne na poziomie 2,8-3,5 źdźbła na jedna roslina oczekiwać zagęszczenia kłosów na poziomie 500-630 szt. /m², co w zupełności wystarcza do uzyskania wysokich plonów.

Zwiększenie normy wysiewu o 10 proc. do 2,2 j.s./ha, uzasadnia wyłącznie opóźniony termin siewy. Natomiast przy siewie w terminie wcześniejszym od optymalnego należy zmniejszyć zalecana normę wysiewu o 10 proc., czyli zużyć 1,8 j.s./ha.

Zawsze przy obliczaniu szybkości siewy nasion należy kierować się zasadą – im termin siewy wcześniejszy, tym norma wysiewy niższa, natomiast im termin siewy późniejszy od optimum, tym norma wysiewy większa [3].

Plon ziarna żyta ozimego na przeciętnym i wysokim poziomie agrotechniki w roku 2021 zmienia się od 57,4 do 79,8 dt/ha, najwyższej odmiany mieszańcowe: KWS Jethro F₁- 79,8, Piano F₁- 71,6. Najwyższy plon (% wzorca) ziarna żyta ozimego był w odmian Piano F₁ - 110, KWS Jethro F₁- 120.

Ważniejsze cechy rolnicze odmian żyta ozimego były u KWS Jethro F₁ wysokość rośliny 150 cm, wyleganie przed zbiorem za 9 skala – 4, masa tysiąca nasion 27,0 g i w odmiany Dankowskie Granat wysokość roślin 156 cm, wyleganie przed zbiorem za 9 skala – 4, masa tysiąca nasion 27,3 g.

Planujemy kontynuować badania odmian i mieszańców w tym roku.

ŹRÓDŁA

1. Konieczny W. Wskazówki do siewu żyta mieszańcowego. *Farmer*. 2021 №9. P. 46-49.
2. Wyniki porejestrowych doświadczeń odmianowych zbóż, rzepaku, kukurydzy, ziemniaków oraz roślin bobowatych grubonasiennych i soi. Krzyżewo, styczeń 2022.
3. Krzysztof Zawojski 2018. Plonowanie odmian żyta ozimego. *Wiadomości Rolnicze*. Lipiec-Sierpień: 22-23.